

Mõned märkmed struktuuritoetuste järelevalve teemalisest arutelust

Arhitektuurikatel, Tallinn

1.04.2015

Osalejad: Silvia Lotman, Mari Jüssi, Maris Jõgeva, Alari Rammo, Avo Üprus, Meelis Joost, Aet Kukk, Maiu Uus, Reet Kokovkin, Harri Puskar, Eha Paas, Karin Kase, Raido Roop, Katri Seier (rahandusministeerium).

Seirekomisjoni on kaasatud katusorganisatsioonid ootusega, et nende kaudu jõuavad komisjoni partnerite arvamused, aga komisjonist partneritele ka info välja. Seirekomisjoni ülesandeks:

- jälgida kui kaugel tulemuste saavutamisele oleme. RaMi lootus, et partnerid suudavad paberitest (kokkuvõtted, hindamised, aruanded) välja noppida ning oma ekspertiisi kasutades öelda, kas meil läheb eesmärkide poole liikumisel hästi või pigem halvasti.
- anda hinnang, kas see mis tehtud, on piisavalt hea; kas tegelikult on toetustest kasu ka olnud.
- jälgida, kas toome kokkulepitud väljunditega tulemused koju. Kui tõenäoliselt ei too, tuleb teha soovitusi programmide (sh väljundite) muutmiseks.

Tähtsaim töövahend/hoob on seirearuanne: tähtis meetmete tulemuste saavutamine, 2018-2019 toimub põhjalikum ülevaatus.

Lisaks kinnitab valikumeetodika ja –kriteeriumid, teavituspilani, hindamisplani. Vabaühendustest on kaasatud seirekomisjoni EMSL, Puuetega Inimeste Koda ja Eesti Looduskaitse Selts.

Probleemid:

- Seirekomisjonis räägitav/räägitu ei jõua partneriteni. (1) Materjalid ja protokollid leiab lehelt www.ngo.ee/struktuurifondid. (2) Leppida kokku, kuidas seirekomisjonis esindatud katusorganisatsioon saaks paremini infot/arvamusi/probleeme mõlemat pidi vahendada.
- On näiteid projektide valiku astmetes, kus ei kaasata ja hiljem seirekomisjonis on juba hilja – investeeringud tehtud ja ehitused valmis. Kas võimalik ennetada ja sekkuda õigel ajal (olla muudatustega kursis või siis pakkudes välja asjakohaseid hindamisi/mõjuanalüüse?)
- Vabaühenduste vähene huvi ja osalus – kui ka küsitakse arvamusi ja kommentaare, saadavad komisjonide liikmed neid kas üldse mitte või väga harva. Näiteks ka kui hindamised lõppevad enamasti avaliku teavitusega, on neil osalus olnud väga väikene.

Valdkonnakomisjoni liige osaleb komisjoni kaudu poliitikakujundamises: liikmed esindavad komisjonis oma teadmist/arvamust valdkonna probleemidest ja annavad tagasisidet sellele, mida riik valdkonnas teeb. Nende asi on öelda, kas see mis riik teeb, on piisav. Jälgivad meetmete elluviimist, tulemuste saavutamist. Silm tasub hoida peal:

- *Toetuse andmise tingimustel* – kas plaanitud toetuskeem toob tulemusi? Saab raha sel moel mõistlikult kasutatud?
EL toetused ei ole ainult toetustena, vaid ka laenu ja tagatisena. Komisjoni liige võiks teada, millal on toetamine rahastamisvahendi abil otstarbekam. Millise valdkonna arenguks see sobib ja millise jaoks mitte.
- *Valdkonna arengukava täitmise aruannetel* - kuidas läheb ja kas liigutakse õiges suunas? Kas EL toetused täiendavad muid valdkonna arenguks plaanitud tegevusi?
- *Valdkonnas plaanitud hindamistel* - millist infot on vaja valdkonna arengu kohta? Kui seda pole, tuleb küsida ja analüüs tellida. Millised hindamised on valdkonnas toetusteperioodil plaanis? Kas kõik teemad on kaetud?
Seirekomisjonis toimub hindamiste süntees – hinnatakse mida järeldustest õppida. Näiteks kui mõnes valdkonnas on hindamise tulemusena leitud kitsaskohad, siis seirekomisjon kontrollib, kas ministeerium on midagi ette võtnud või mitte.
Tähtis, et ka valdkonnakomisjonides toimuks valdkonna hindamistulemuste arutelu.

Probleemid:

- Mitte kõik kaasatud partnerid ei tea, kuhu nad on kaasatud – mõned osalenud teadlikult vaid arengukava väljatöötamises, teised EL toetuste planeerimises, aga on nüüd valdkonnakomisjoni “arvatud”. Kel kõhklusi, tasub oma “koduministeeriumiga” läbi rääkida.

- Kõik komisjonid ei ole hakanud tööle just kõige efektiivsemalt. Juhtimine on ikkagi ministeeriumi käes, aga liikmel on igati õigus tunda huvi mis on plaanis, millal ja kuidas.
- Täpselt ei ole aru saada mille põhjal on valitud partnerid komisjoni liikmeks ning ei ole arutatud ootuseid komisjoni liikmetele. On liikmed eksperdi või esindaja rollis?

Tehniline abi – kasutada saavad rakendajad ettevalmistavate seminaride, koolituste, infoürituste, ka analüüside tarbeks. Tegevuste elluviijad ja korraldajad võivad olla ka partnerid. Kel mõtteid või pakkumisi tegevustest, mis aitaks toetusi mõjusamaks saada, võiks otse nendest valdkonnakomisjoni vastutava ministeeriumiga rääkida.

Rakendusrahast on projektide sisujuhtimine lubatud, kuid see peaks samas olema mõistlik osa meetme eelarvest (halb näide haldusvõimekuse komisjon, kus kaasamise edendamiseks mõeldust on veerand korraldamiseks plaanitud).

Horisontaalsed teemad (eelkõige oli juttu võrdsest kohtlemisest ja keskkonnast): aeg-ajalt mõistlik analüüsida, kuidas programmides arvestatud. Ministeeriumites on puudu oskustest ja teadmistest horisontaalsete teemadega tegelemiseks, taotlejate juhendamiseks. Vabaühendustes olemas aga teadmist headest näidetest teistest riikidest, nagu ka juba oma ekspertiisi.

Kuidas suhtlust ja info liikumist paremaks muuta?

- RaMi plaan avalikustada valdkonnakomisjonide materjalid lehel www.struktuurifondid.ee – komisjonide liikmed, töökord, viited ministeeriumite kontaktisikutele ja lehtedele, kus on materjalid. Seirekomisjoni materjalid juba olemas.
- Kaasamine seirekomisjoni otsustesse - ootus on, et seirearuanne on läbi räägitud võimalikult varakult ja võimalikult madalamalt tasandilt. Nädal enne seirekomisjoni toimumist tuleb esitada kommentaarid. Ootus, et seirekomisjoni liikmed on kontaktis ja arutavad teemasid teiste partnerite esindajatega.
- EMSL kui esindaja seirekomisjonis saab koguda kokku küsimused, mida partnerid valdkonnakomisjonides sooviksid seirekomisjonis tõstatada.

Kust veel infot leiab?

Valdkonnaarengukavad: www.valitsus.ee

Meetmed, seire, uudised toetusprogrammide või rakenduskava elluviimise kohta: www.struktuurifondid.ee

Toetuse andmise tingimused: www.eis.ee

Mõtlemiseks:

- Kuidas saada aru, milline on info, mis ka teisi puudutab?
- Kuidas püstitada valdkondades küsimused, millele vastates annavad ministeeriumid head infot?
- Kuidas saab ministeerium tegeleda partneri võimekuse ja valmisolekuga tõhusaks osalemiseks?